

Ο καταναλωτισμός δεν είναι απλά ο τρόπος ζωής κάποιων κακομαθημένων ή εύπορων ατόμων και κοινωνικών ομάδων που «καταναλώνουν άρα υπάρχουν». Ούτε είναι μόνο η βασική παράμετρος του κεφαλαιοκρατικού συστήματος. Με την υλιστική νοοτροπία, τα εμπορεύματα μετατρέπονται σε αντικείμενα λατρείας και στη συνέχεια η δύναμη αυτών των αντικείμενων μεταφέρεται στον καταναλωτή-κάτοχο τους. Έτσι, μέσω της διαδικασίας αυτής ο καταναλωτισμός επιδιώκει τη συνεχή ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων. Ο καταναλωτισμός είναι ουσιαστικά το σημερινό καθολικό πολιτισμικό πρότυπο της ανθρωπότητας, συμπεραίνει το Ινστιτούτο Worldwatch στην έκθεση «Κατάσταση του Κόσμου 2010. Ο Πολιτισμός μας σε Μετάβαση: Από τον Καταναλωτισμό στην Αειφορία». Εκεί ορίζεται ο καταναλωτισμός ως ένας πολιτισμικός προσανατολισμός που οδηγεί τους ανθρώπους να βρίσκουν νόημα, ευχαρίστηση και καταξίωση κυρίως μέσα από όσα αυτοί καταναλώνουν. Κι αυτό συμβαίνει για να ικανοποιούν ανάγκες κατά κανόνα τεχνητές.

Ο καταναλωτισμός αποτελεί το πολιτισμικό υπόβαθρο του προβλήματος των μεγάλων κρίσεων που εξελίσσονται πάνω από τα κεφάλια μας, της οικονομικής, της περιβαλλοντικής, της ενεργειακής, της διατροφικής κρίσης και της παγκόσμιας φτώχειας. Η υπερκατανάλωση αγαθών συνυπάρχει με την πείνα και τη φτώχεια και οδηγεί σε όλο και μεγαλύτερη σπάταλη πόρων και μεγαλύτερη παραγωγή αποβλήτων. Η διαχείριση των προβλημάτων αυτών γίνεται κάθε μέρα και πιο δύσκολη ακόμα και στο επίπεδο μιας μικρής πόλης.

Όντας συστατικό στοιχείο όλων των κοινωνιών ο καταναλωτισμός, απέκτησε τα τελευταία χρόνια κυρίαρχη θέση στη ζωή μας. Οι κυρίαρχες ελίτ σε πολιτικό επίπεδο τον χρησιμοποίησαν ως μέσο χειραγώγησης, ως δείκτη ευημερίας αλλά και ως μοντέλο ανάπτυξης. Οι προοδευτικές ομάδες που δραστηριοποιούνται στο χώρο της πολιτικής αλλά και της πνευματικής ζωής ουσιαστικά ουδέποτε άσκησαν σοβαρή κριτική στον καταναλωτισμό. Επέλεξαν αυτή τη στάση, γιατί ασφαλώς ασπάστηκαν τον πολιτισμικό αυτόν προσανατολισμό. Από την άλλη αγνόησαν την εκμετάλλευση του

Τρίτου Κόσμου και φοβήθηκαν το πολιτικό κόστος. Δεν είδαν όμως τη φάκα γύρω από το τυρί: ο καταναλωτισμός έπληξε το ηθικό και ιδεολογικό οπλοστάσιο του ανθρώπου με τρόπο καίριο και άμεσο ενώ ταυτόχρονα διέλυσε τους ιστούς κοινωνικής συνοχής και αλληλεγγύης.

Είναι καιρός να συνομολογήσουμε πως δεν αρκούν οι τεχνολογικές, οικονομικές και πολιτικές αναδιαρθρώσεις για να αντιμετωπίσουμε τα προβλήματα της οικονομικής κρίσης, της παγκόσμιας φτώχειας και της οικολογικής καταστροφής. Είναι αναγκαία μια σχεδιασμένη προσπάθεια για τον μετασχηματισμό της κοινωνίας μας από τον καταναλωτισμό και την οικονομική μεγέθυνση στην αειφορία. Και αποτελεί άποψη μου ότι οι παιδευτικές δυνάμεις της τοπικής και παγκόσμιας κοινωνίας οφείλουν να αντιμετωπίσουν τον άνθρωπο όχι αποσπασματικά, μόνο ως πολιτική και οικονομική οντότητα, αλλά ως πολύπλευρη ύπαρξη που επιδιώκει την ευτυχία σε μια βιώσιμη κοινωνία.

(Κείμενο του Τάκη Παπαθεοδωρόπουλου από τον διαδικτυακό τόπο www.inews.gr, 9.1.2011, ελαφρώς διασκευασμένο)

Λεξιλόγιο

- αειφορία: συνεχής ανάπτυξη
- ελίτ (3η παραγρ.): ομάδα προνομιούχων και ευνοημένων ανθρώπων, οι ολίγοι και εκλεκτοί

Παρατηρήσεις

A. Να αποδώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο του άρθρου σε δικό σας κείμενο 90-100 λέξεων. (μονάδες 25)

B1. Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο 80-100 λέξεων την άποψη: «...ο καταναλωτισμός έπληξε το ηθικό και ιδεολογικό της οπλοστάσιο του ανθρώπου με τρόπο καίριο και άμεσο ενώ ταυτόχρονα διέλυσε τους ιστούς συνοχής και αλληλεγγύης.» (3η παραγρ.).(μονάδες 12)

B.2.α. Να προσδιορίσετε τη συλλογιστική πορεία που ακολουθεί ο συντάκτης στη δεύτερη (2η) παράγραφο του κειμένου (Ο καταναλωτισμός αποτελεί ... στο επίπεδο μιας μικρής πόλης). Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.(μονάδες 8)

Β.2.β. Να αιτιολογήσετε τη χρήση εισαγωγικών σε όποια σημεία της πρώτης (1η) παραγράφου χρησιμοποιούνται.(μονάδες 5).

Β3. Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις, χωρίς να αλλάζει το νόημα του κειμένου: αποτελεί, διαχείριση (2η παραγρ.), καίριο (3η παραγρ.), συνομολογήσουμε, οντότητα (4η παραγρ.).(μονάδες 10)

Γ. Το σχολείο σου με αφορμή τις επιπτώσεις της παγκόσμιας οικονομικής ύφεσης στους πολίτες και τις κοινωνίες, τη γενίκευση της φτώχειας και την αύξηση της ανεργίας, διοργανώνει ημερίδα με θέμα «Κατανάλωση και οικονομική κρίση». Ως πρόεδρος του δεκαπενταμελούς συμβουλίου συντάσσεις κείμενο 500-600 λέξεων το οποίο θα εκφωνήσεις κατά τη διάρκειά της. Σε αυτό αναφέρεσαι στις επιπτώσεις της υπερκατανάλωσης στον ατομικό και τον συλλογικό βίο. Επίσης, αναφέρεσαι στους φορείς οι οποίοι θα μπορούσαν να μεταδώσουν καταναλωτική αγωγή στους νέους.(μονάδες 40)